

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust,
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 61.

Sobota, 30. julija 1932.

Leto VII.

Delovni pogoji in javna dela.

Samouprave kot regulator mezde.

Ljubljanska občina je že pred vojno sprejela načelo, da se mora-
jo pri oddaji javnih del in del v pod-
jetjih, ki so pod direktnim vplivom
občine, to je, v mestnih podjetjih, v
pogodbah zakupa določiti tudi de-
lovni in mezni pogoji za name-
ščence in delavce dotičnega zakup-
nika. To načelo se je upoštevalo tu-
di v nekaterih drugih občinah, jav-
nih korporacijah in celo država je
vsaj deloma upoštevala to nujno na-
čelo.

Pred par tedni pa smo imeli v
Ljubljani pri poglobljanju struge
Ljubljanice mezdno gibanje in stav-
ko zaradi sramotno nizkega plače-
vanja urnega zaslužka, ki nedvom-
no tudi izhaja od tod, ker je bila
sklenjena zakupna pogodba, ne da
bi vsebovala delovne pogoje in mi-
nimalne plače delavcev, za tako
nizko ceno, da je podjetje primora-
no delavstvo do skrajnosti izkori-
stiti, če hoče finančno uspeti. Obči-
na, ali kdor že oddaja ta dela, hoče
imeti izvedbo dela poceni. (Podjet-
nik izvede to na račun izkoriščanja
zaposlenega delavstva.) Pogodba za
poglobljanje Ljubljanice je torej ab-
solutno trgovska pogodba. Občina
je v tej zakupni pogodbi pozabila na
svojo glavno socialno dolžnost in
sklenila zakupno pogodbo s stališča,
češ, jaz, občina, sem podjetnik, ki
sklepa z zakupnikom najcenejšo
pogodbo, ti, zakupnik, sam glej, kaj
moraš storiti, da boš imel čim več
dobička. Kaj boš napravil z najetim
delavstvom, to mene, občine, ne
briga, ki nalaga delavstvu ves rizi-
ko, to je, brezmejno izkoriščanje,
katerega sad nosijo predvsem de-
lavci z bedo, v drugi vrsti pa tudi
občine, ker s tem same pomagajo
ustvarjati plasti siromakov, ki še
sproti ne zaslužijo za življenje.

Morda bo kdo rekel, da je to
malenkost, ker se opravlja malo
javnih del. Vendar to ni resnica.
Javna dela izvršujejo danes občine,
banovine, država itd., dalje socialni
zavodi, pokojninsko zavarovanje,
delavsko socialno zavarovanje, že-
leznice, razne družbe, ki so pod
javno kontrolo itd. Vse to pomeni
velik gospodarski faktor v javnem
življenju, pri katerem bi javne kor-
poracije in javne oblasti morale za-
htevati pri zakupih, da se v pogod-
bah določijo delovni pogoji in mi-
nimalna mezda.

V marsikateri občini in korpora-
ciji še sedi zastopnik, o katerem
smemo reči, da se prišteva zago-
vornikom delavskih interesov. Ti
zastopniki naj posvetijo tudi temu
vprašanju svojo pažnjo, zakaj, jako
reakcionarno bi že bilo samo na se-
bi, če bi se prej priznavano načelo
ne hotelo več upoštevati. Jako re-
akcionarno, pravimo.

Svobodne delavske strokovne or-
ganizacije naj to važno zahtevo po-
udarijo. Naj pazijo pri zakupih jav-
nih del, v kolikor se v zakupnih po-
godbah upoštevajo tudi delavski in-
teresi. Enako so pa tudi dolžni de-
lavski zastopniki po vseh imenova-
nih in neimenovanih korporacijah
zagovarjati to pravico delavstva z
ultimativnimi predlogi, ter tudi
stvarno objaviti v našem listu do-
godke, ki bi kršili to nekdanje pri-
znanje socialno načelo, ki je sedaj —
pozabljeno.

Evropa v napetem pričakovanju

Pred zgodovinskim dnevom. — Nemčija voli.

Jutri se bodo vršile v nemški
državni zbor volitve. Držni fašizem
je zahteval volitve in diktatorska
vlada vojaške kamarile je ustregla
zahtevi v nadi, da se desničarstvo
okrepi in oslabi vse one vplive v
državi, ki zagovarjajo politično svo-
bodo in socialne pravice delovnih
slojev. Saj je predsednik republike
celo bivšemu kanclerju Brüningu
očital, da vodi boljševiško politiko
ter da ga zaradi tega odstavlja s
kanclerskega mesta.

Že samo ta epizoda ob odstopu
meščanskega kanclerja Brüninga
(pristaš centroma) pove ves pro-
gram prikrita diktature, ki je danes
navidez na umiku, vendar pa išče
pravega povoda za razglasitev očit-
ne diktature.

Nedeljske volitve so zaradi tega
zgodovinskega pomena za nadaljnji
politični razvoj v Nemčiji. Volitve
bodo pokazale moč nemške demo-
kracije, zrelost nemškega naroda
v splošnem. Nemške volitve bodo
merilo moči strank in prepričanja.
Pokazale bodo, ali pojde razvoj
svojo normalno pot ali ga reakcija
zadrži za krajšo dobo v korist
kozmo-političnega kapitalizma in s
tem pripravi delavstvu težke boje,
morda daljšo borbo, dokler ne zlo-
mijo nastopajoče reakcije, ki vsaj v
Nemčiji ne more imeti trajnega ob-
stoja.

Fašisti groze, da prirede po vo-
litvah, če dosežejo pri volitvah
uspehe ali ne, pohod v Berlin, to je,
da poizkusijo prirediti demonstraci-
jo in si eventualno osvojiti oblast,
če bi se jim posrečilo povzročiti
nered, oziroma če se bodo mogli
pogoditi s sedanjim režimom. Vojni
minister Schleicher sicer pravi, da
je proti diktaturi, ali Schleicher je
mož desnice. Sklepati bi se dalo iz

ttega, da baronovska vlada sama ne
ve, kaj bo. To je pa zlo, ki ustvarja
čim večjo negotovost in nevarnost
meščanske vojne.

Ogromnega političnega pomena
so torej jutrišnje nemške volitve.

To je tudi vzrok, da se je nem-
ška socialna demokracija trezno in
resno pripravljala na volitve. Nikjer
ni izzivala; energično je nastopala
in kategorično zavračala stremlje-
nje po meščanski ali vojaški dikta-
turi v prepričanju, da bo narod bran-
il vsaj svoje pravice. Kaj bo stor-
ila socialna demokracija v slučaju
presenečenj, je vprašanje trenutka
ali »ilegalna« borba proti nasilstvu.
V obeh primerih mora zmagati nar-
od in njegova pravica.

S skrbjo in z nado pričakuje
proletariat vsega sveta obenem s
kulturnimi narodi jutri pobebo de-
mokracije in kulture ter poraz, vsaj
moralni, imperialističnega kapita-
lizma, ki bi z zmago vsaj za krajšo
dobo samo utrdil pozicijo svoje iz-
koriščevalne politike.

Naj torej zmaga demokracija in
kultura!

V tej bitki želimo samo to
zmago!

Kancler Papen dalje krši ustavo.

Nemški kancler je imenoval za
Prusijo tudi nove državne svetnike
namesto odstavljenih ministrov. Dr-
žavni svet je po ustavi najvišji uprav-
ni organ države, ki obstoja iz zastop-
nikov vseh dežel. Komisar po ustavi
ni opravičen do imenovanja, ker je
državni svet parlamentarni organ.
Baron Papen je s tem imenovanjem
povečal svoj vpliv v državnem svetu.

— — —

Odločilna bitka v Nemčiji je samo preložena.

Zakaj se niso nemški socijalni demokrati poslužili generalne stavke.

»Arbeiter Zeitung« z dne 23. t. m.
je priobčila daljši članek o položaju,
ki je nastal po odstopu pruske vla-
de v Nemčiji. Med drugim se član-
kar bavi tudi z vprašanjem, zakaj se
socijalni demokrati niso pridružili
pozivu komunistov, ki so izdali oklic
za generalno stavko.

Ne pozabimo, pravi članek, da je
v Nemčiji sedaj v sredi polletja še
vedno okrog 6 milijonov brezposel-
nih. Za nobenega delavca, ki je še za-
poslen, pa gotovo ni lahka odločitev
zapustiti delo, če se zaveda, da sto-
jijo pred vrati tovarne milijoni de-
lavcev, katere je dolgotrajna brezpo-
selnost, glad in pomanjkanje popol-
noma strla, tako da bi bili takoj pri-
pravljeni nadomestiti stavkujočega
tovariša.

Rumunski parlament.

Maniu noče prevzeti vlade.

Danes se je sestel novi rumunski
parlament. Neprijetno je, da Maniu
odklanja sodelovanje in noče sestavi-
ti vlade, dasi bi bila njegova mor-
alna dolžnost. Kralj ga je pozval,
češ, da mora prevzeti odgovornost.
Maniu je že prej odložil predsedstvo
stranke, ki jo je vodil sedaj podpred-
sednik.

Nabirajte člane

za Cankarjevo dru-
žbo. Za 20 Din dobi
vsak član 4 lepe
knjige.

Spor med Japonsko in Društvom narodov na vidiku.

Predsednik preiskovalne komisije
Društva narodov v kitajsko-japon-
skem sporu izjavlja, da je poročilo
za Japonsko neugodno, ker pravi, da
Japonska ne bi bila smela zasesti
Mandžurije. Poročilo bo povzročilo
spor med Japonsko in Društvom na-
rodov.

Za zagrebškega župana je
bil imenovan dr. Ivo Krbeč, za pod-
župana pa mizar Jakob Pavlin.

Razprava o lausann- skem protokolu v av- strijskem parlamentu.

Poslanci meščanskih strank se psu-
jejo z »lopovi«.

V četrtek, dne 28. t. m. se je vr-
šila v avstrijskem parlamentu debata
o lausannskem protokolu, ki je bila
zelo burna. Ko je zvezni kancler dr.
Dolfus podal poročilo o pogajanjih
za najetje posojila, je na koncu svo-
jega govora izjavil, da glasovanje za
protokol ni izdajstvo nad narodom,
temveč je izdajstvo, če ga bo parla-
ment odklonil.

Zaradi te izjave zveznega kanc-
lerja je prišlo med poslanci velenem-
cev in krščanskimi socijanci do hudih
prerekanj, kjer so padale psovke
»Lopov! Izdajalec!« itd. Velenemci
so pričeli z obstrukcijskimi govori.

Povelju kneza Starhemberga so
se uprli trije poslanci Heimatbloka,
ker je zahteval, da morajo glasovati
za protokol.

Vsled neenotnosti meščanskih
strank, so bili sprejeti trije socijali-
stični predlogi.

Pravica in oblast.

Nemško državno sodišče utemeljuje
svoj odlok z ozirom na oblast ne na
pravico.

Predsednik nemške republike
Hindenburg je izdal po državni vladi
odlok, da se pruska vlada odstavi
ter postane komisar Prusije državni
kancler baron Papen. To se je zgo-
dilo, kakor smo poročali. Vprašanje
pa je nastalo, ali je državna vlada
to ukrenila v zmislu ustave ali ne,
oziroma, ali je bilo imenovanje ko-
misarja za Prusijo utemeljeno v usta-
vi ali ne (§ 48.).

Z ozirom na to so se pritožili na
nemško državno sodišče v Lipskem
proti komisariatu bivši pruski mi-
nistri, klub socialnodemokratske
stranke, centrum, Bavarska in še ne-
kaj drugih dežel. V ponedeljek se je
vršila obravnava pred državnim so-
diščem, pri kateri se je pa državno
sodišče sklicevalo na oblast in na
eventualne zmešnjave ter odgodilo
sklepanje o pravni utemeljenosti pri-
tožbe.

Državno sodišče je zahtevalo spi-
se od državne vlade, da presodi, če
je odstavitev pruske vlade zakonito
utemeljena ali ne. Sodišče spisov ni
dobilo, dasi ima pravico do vpogleda
v te spise in je državna vlada dolžna
jih predložiti, ker je v zmislu zaka-
nodaže v tem sporu navadna sporna
stranka.

Sodišče samo priznava, da ima
pravico odločati v sporih med deže-
lam in državo. In pritožitelji imajo
pravico pritožbe ter pritožbo pred
sodiščem zagovarjati. Na to prizna-
nje pa zopet trdi sodišče, da se ne
more priključiti enemu pravnemu na-
ziranju spornih strank, ker komisar
nima pravice jemati oblasti mini-
strom, na drugi strani pa hoče tožba
omejevati oblast komisarja. Zato se
končna odločitev spora odgodi za
obe stranki.

Državno sodišče, če bi bilo objek-
tivno, bi bilo moralo razsoditi, kdo
ima prav; ali so ukrepi nemške dr-
žavne vlade zakoniti ali ne. Sodišče
tega ni storilo, marveč se je izreku
izognilo v prid trenutni oblasti ne-
glede na pravni položaj, v prid onih
elementov, ki silijo k državnemu
udaru in delajo zanj. Že iz te taktič-
ne oportunitete državnega sodišča je
opravičena sumnja, da je pravica na
strani tudi po nazorih državnega so-
dišča.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanju, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Državno sodišče se je torej izognilo sodnemu izreku v povsem pravni stvari ter izdalo »politično« odločbo namesto pravoreka, ker se je oziralo na oblast neglede na pravico, to je, ustavne in zakonite določbe, ki bi jih moralo kot vrhovna pravna instance v državi ščititi.

Socialnodemokratski zagovornik pritožbe dr. Breitscheid je v svojem daljšem govoru to tudi jasno povedal, češ, da se je državno sodišče uklo-nilo prevratnikom namesto pravici. Izrekel je najostrejši protest proti takemu stališču iz razloga pravice in ker je taka odločitev obenem kršitev ustave.

Tako ne gre!

Navodila, kako je treba postopati z rudarji, nezgodnimi rentniki.

Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu je s 1. aprilom t. l. uveljavila za vse rudarje svojih rudnikov nove »Radne uslove« in to enostransko, ker delavski zaupniki niso mogli sodelovati pri znižanju že itak nizkih mezd. Uprava je poleg znižanja draginskih doklad vnesla v »Radne uslove« tudi določbo, katera pravi: Onim delavcem, kateri so vsled obolenja ali nezgode po ozdravitvi še nesposobni za zaposlitev na njih prejšnjem delu, se naj nudi zunanje lažje delo. Ti obdržijo svojo prejšnjo kategorijsko mezdo na tem poslu najdalje dva meseca v koledarskem letu. K tem »Radnim uslovom« pa so izšla še takozvana »Uputstva«, katera v pogledu teh zaposlenecv odredijo sledeče: Da se mora vse one rudarske nezgodnike, kateri prejemajo nezgodno rento po čl. 17 Pravilnika o bratovskih skladnicah iz leta 1925, sicer zaposliti pri lažjih delih, a se jih ima uvrstiti v najnižji mezdni razred.

Ker pa si posamezna ravnateljstva menda niso bila na jasnem, oziroma niso hotela zgoraj navedenega dosledno izvajati, je direkcija v Sarajevu z odlokom z dne 28. IV. t. l., br. 11223/32 odredila, da se morajo vsi nezgodni rentniki, kateri prejemajo nezgodno rento, ako hočejo doseči prejšnjo mezdno kategorijo, prostovoljno odpovedati nezgodni renti. Kakšen je smisel te odredbe, naj pokaže naslednji primer: Rudar-kopač, kateri že dolgo časa dela v jami 20 do 30 in več let, ima danes pri drž. rudnikih temeljno plačo Din 32.60 dnevno, če pa dela v akordu, zasluži povprečno Din 40.75. Zgodilo se je, da se ponesreči in zloži roko. Po ozdravitvi je naravno, da ta roka dalje časa ne bo imela iste moči kot jo je imela prej. (Če jo bo sploh kdaj imela!) Temu možu se je priznala, vzemimo, 40 odst. nezgodna renta. Sedaj je zaposlen na zunanjem, takozvanem lažjem delu. Po preteku dveh mesecev se ga uvrsti v kategorijo zunanjih delavcev z dnevno temeljno plačo 21.60 Din. Akordnega dela tu ni. S tem je izgubil

dnevno na plači Din 11.—, ali mesečno, na povprečno 25 šihov, Din 275.—. Če primerjamo razliko njegove sedanje plače z njegovim prejšnjim zaslužkom v akordu, potem je izgubil dnevno na zaslužku Din 19.15, ali mesečno Din 478.75. Če sedaj znaša njegova mesečna 40 odst. nezgodna renta Din 400.—, je že tu prikrajšan za Din 78.75 mesečno.

Po Pravilniku o bratovskih skladnicah, čl. 111, odst. 2, se ima pregled nezgodnikov vršiti vsako leto. V praksi se pa vrši to tako, da ga zdravnik lahko vsak čas pokliče na pregled. Pa vzemimo, da je ta nezgodnik tri mesece po okrevanju bil zopet pregledan in mu je zdravnik priznal še samo 20 odst. rento. Ta mož je sedaj utrpel izgubo na zaslužku Din 278.75 mesečno. In tako gre dalje do 10 odst. delanezmogućnosti, pri katerih pa že po Pravilniku izgubi vsako rento.

Ves prej navedeni zaslužek je bil pre-računan na povprečno 25 šihov mesečno, a nezgodna renta se mu plačuje mesečno, ker je to v zakonu predvideno. Zdaj pa vzemimo, da je ta kopač napravil samo 14 šihov mesečno (n. pr. Velenje) po 21.60 Din; zaslužil je Din 302.40. Od tega ima odbitke za socialno zavarovanje in drugo

Din 110.— mesečno; njegov čisti zaslužek znaša potem Din 192.40. Ako je sedaj še prejel 15 odst. nezgodne rente, dobi k temu še Din 150.— mesečno, torej znaša njegov mesečni dohodek z nezgodno rento vred Din 342.40.

Ta ponesrečeni rudar je bil glasom določbe v »Uputstvih« k »Radnim uslovom« zato, ker se je ponesrečil, kaznovan od uprave drž. rudnikov za Din 268.10, če napravi 14 šihov; ako bi se pa normalno delalo, pa za Din 478.75 mesečno.

Temu nesrečniku pravi sedaj uprava, da, ako hoče doseči svojo prejšnjo kategorijo, mu je na prosto dano, da se svoji nezgodni renti odpove. Torej ni dovolj, da je ta nezgodnik prestopil toliko bolečin, bil prikrajšan na zaslužku in za toliko in toliko odstotkov na delazmogućnosti in da se mora hudo mučiti, ako hoče sedaj doseči svojo prejšnjo storitev. Ne, ni dovolj! Še tej bori nezgodni renti se mora odpovedati, pravi uprava drž. rudnikov. Če se še prej, ko je bil zdrav, z zaslužkom, ki se mu danes nudi, ni mogel preživljati, kako se bo sedaj, po svoji nezaželeni nezgodi, ko se mora odpovedati tistim par dinarjem nezgodne rente, ako hoče zopet doseči svojo prejšnjo kategorijo.

Zahteve mariborskega delavstva.

Resolucije, sprejete na javnem zborovanju strokovnih organizacij.

Na javnem zborovanju mariborskih strokovnih organizacij dne 25. julija 1932 je bilo sprejetih več resolucij, ki vsebujejo te-le zahteve:

Kriza obstoječega gospodarskega sistema, z vsemi svojimi strašnimi posledicami za delavski razred, zahteva nujnih ukrepov v zaščito vseh po krizi prizadetih ročnih in duševnih delavcev.

Zato zahtevajo delavci:

1. Vzpostavitev gospodarskega sveta, ki naj bo pooblaščen organizirati gospodarstvo in ga prilagoditi stvarnim potrebam ljudstva, obenem pa delovati za izboljšanje mednarodnih gospodarskih odnosov. Upravičeno izredno važnost delavskega razreda v okviru današnje družbe, mora dobiti delavstvo odločilen vpliv v gospodarskem svetu.

2. Čim prejšnjo odobritev vseh na mednarodnih konferencah dela sprejetih konvencij, ki se nanašajo na zaščito delavcev in nameščencev.

3. Skrajšanje delovnika na 40 ur tedensko ob nespremenjeni mezdi, oziroma plači.

4. Uvedbo zavarovanja za brezposelnost na način, da bodo vsi brezposelni dobivali za ves čas brezposelnosti podporo, katera bo odgovarjala njihovemu faktičnemu zaslužku in višini vplačanih zavarovalnih prispevkov.

5. Preprečenje dvojnega zaslužka, oz. zaposlenja onih, katerih plače ali pokojnine dosegajo povprečni zaslužek delavstva one panoge, v kateri iščejo zaposlitve.

6. Najstrožje nadzorstvo nad izvajanjem zakonske zaštite delavcev in nameščencev in strogo kaznovanje delodajalcev, kateri se ne drže določb socialnih zaščitnih zakonov.

7. Da se delavcem in nameščencem da popolna svoboda organizacije in delovanja v cilju zaštite interesov delavcev in nameščencev ter da se vse v tem oziru še obstoječe zapreke odstranijo.

8. Da se izvedejo javna investicijska dela v čim večjem obsegu.

9. Da se vsa podjetja, katera ustavijo obratovanje, ali pa ga silno omeje, spravijo v tek pod državno upravo in nadzorstvom.

Eno najvažnejših vprašanj za delavski razred je vprašanje socialnega zavarovanja.

Delavstvo zahteva:

1. Razpis volitev v institucije delavskega socialnega zavarovanja.

2. Uvedbo zavarovanja za onemoglost in starost, in sicer s takojšnjim pričetkom plačevanja rent s pomočjo drž. podpore.

3. Neokrnjene dajatve v bolniški ppanogi zavarovanja, kakor so bile v veljavi do poslabšanja ob koncu lanskega leta.

4. Povišanje prispevkov za socialno zavarovanje na najvišjo po zakonu dopustno mero.

5. Upravno decentralizacijo socialnega zavarovanja. Centrala socialnega zavarovanja naj upravlja samo s fondy, ki služijo skupnim namenom. Ostale posle je poveriti okrožnim uradom.

6. Znižanje upravnih stroškov v socialnem zavarovanju in ureditev zdravniške in lekarniške službe, svrhi zavarovanja in zavarovanjem odgovarjajoče.

7. Sodelovanje vseh obstoječih zavarovanj na način, da ne bodo zavarovanci pri prestopu iz enega zavarovanja v drugo izgubili svojih pridobljenih pravic.

Zborovalci odobravajo sklepe velikega strokovnega sveta z dne 3. julija t. l. in od njega označene pogoje za sodelovanje predstavnikov razrednih strokovnih organizacij v imenovanih upravah delavskega zavarovanja.

Še vedno vlada silno pomanjkanje stanovanj, vsled česar so stanovanjske najemnine pretirano visoke in v kričnem razmerju z zaslužkom delavcev in nameščencev. Poudarjamo, da je vprašanje zdravih in cenjenih stanovanj eno izmed najprvotnejših vprašanj zdravstvene, socialne in gospodarske politike.

Zato zahtevajo delavci:

1. Zakonito zaščito stanovanjskih najemnikov glede odpovedi, ki naj bo dopustna le iz tehtnih razlogov.

2. Maksimiranje najemnin, ki bo odgovarjalo povprečju delavskih mezd in nameščenskih plač.

3. Da se zaseženo in prisilno oddajo vsa ona stanovanja, katera bi lastniki iz spekulativnih ali drugih razlogov ne hoteli oddati.

4. Zakonito regulacijo stanovanjskih najemnin v novih zgradbah, da se prepreči oduševstvo.

5. Zidanje stanovanjskih zgradb iz državnih, banovinskih in občinskih sredstev ter podpiranje zadruške in privatne iniciative pri zgradnji malih stanovanj.

Stanovanjska zaščita je nujna in zato neodložljiva potreba.

Zahteve za uvedbo občinske socialne akcije.

Vsled vladajoče gospodarske krize, ki se je v teku letošnjega leta še poostрила, je na stotine delavcev v našem mestu brez posla in zaslužka. V takih prilikah je občina dolžna priskočiti težko prizadetemu prebivalstvu na pomoč.

Zato zahtevajo zborovalci:

1. Takojšnje organiziranje prehranjevalne in podporne akcije za brezposelne in njihove družine, ki so v mesto pristojni, ali pa stalno naseljeni in so bili zadnja leta sem v mestu zaposleni.

2. Izvedbo javnih del v najširšem obsegu.

3. Da se delavcem, ki so zaposleni pri javnih delih mestne občine, bodisi da jih izvršuje občina v lastni režiji ali pa jih oddaja privatnikom, zagotovi minimalna meza kot jo je svojčas sklenil mestni občinski svet.

Z ozirom na vladajoče prilike, ki zahtevajo pospešeno reševanje vseh vprašanj, katera se tičejo podpiranja brezposelnih itd., je potreba, da se ustanovi v Mariboru pri tuk. Borzi dela svet, ki bo pooblaščen sklepati v vseh vprašanjih v smislu pravilnika o Borzah dela.

Doma in po svetu.

»Jutro« in njegov ekspert za Nemčijo. »Jutro« je ta teden priobčilo o položaju v Nemčiji čudno poročilo, ki kulminira v sramotanju in v obrekovanju nemške socialno-demokratske stranke, v ostalem pa se odlikuje po veliki zmedenosti in neumnosti. Članek je sicer podpisan, za vsebino je pa odgovorno »Jutro«, ker se poslužuje za svojega političnega korespondenta mladega feljtonista, ki je politično še mladoleten in za svoje politične pisarije ne more biti odgovoren. Članek je doslej priobčeval podlistke o oficijelnih prireditvah westfalskih Slovencev, ki so se jih udeleževali tudi jugoslovanski konzuli iz Westfalije. Sedaj pa se je spril tudi na politične razmere — ne jugoslovanskih emigrantov — ampak nemškega naroda. Vsakdo, ki situacijo v Nemčiji količjak pozna, bo na prvi pogled spoznal, iz kako sumljivih in neobjektivnih virov je zajel »Jutrov« članek svoje znanje o sedanji politični Nemčiji. To je moralo spoznati tudi uredništvo »Jutra«. Nam je samo prav, če je »Jutro« zaplovilo v te vode. Gotovo pa je, da tudi ta taktika »Jutra« in njegovim tendencam ne bo pomagala. »Jutrovemu« najnovejšemu ekspertu pa bi samo svetovali, naj zaenkrat raje še piše o razmerah westfalskih Jugoslovancev in o svojih razgovorih z g. Bolho.

Stavka bencinskega trusta? Bencinski trust je hotel zvišati cene bencinu. Zaprl je v Beogradu črpalke, tako, da se je bencin prodajal že po 20 Din kg. Avtomobilski promet se je seveda omejil. Ministrstvo za trgovino je interveniralo ter bo, če se naše rafinerije ne uklonijo, uvažalo

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

— Piti je začel? Lepo! Nedvomno po nasvetu kakega učenega zdravnika, ki vidi v alkoholnih tekočinah samo protistrup... Saj sem prav pred kratkim zvedel, da je alkohol izborno medicinsko preventivno sredstvo. O, ti vaši zdravniki. Potolazite se, naši niso nič boljši.

— Šalite se, gospod doktor, meni pa ni do šale. Vem, da je Boja zavedlo na stranska pota zgolj tisto čudno duševno razpoloženje, razdvojena ljubezen...

— Vsak dan dvajsetpet z bi-

kovko po grbi in v enem mesecu bo zdrav. Če verujete ali ne! To je psihologija in vzgoja! Če že menite, da morate napraviti prostor tistile Tanji, dobro! Ustregel vam bom!

— Kako?

— Prav preprosto! Samo na domovino boste morali pozabiti! Ali verujete v domovino? Ljubezen do domovine? Ali ni to samo: lenoba, poželenje po udobnosti, poležavanju, spanju?

— Domovino? Rada jo imam, pomeni mi mnogo več, nego poželenje po udobnosti, spanju... Da bom morala odreči se ji — vem. Drugače pač ne gre.

— Vedel sem, da ste pametni. Vso to zadevo bomo docela preprosto uredili.

— Ostali boste pri meni. Čez pol leta, tam okrog maja nameravamo namreč prodati ta sanatorij in se naseliti kje v okolici Linza ali Salzburga. Pod Pöstlinbergom imam zelo lepo posestvo, ki je tako rekoč rojeno skrivališče za takšne mrličke... Semtertja bom komu odrezal še vedno nos ali uhelj... in vi mi boste asistirali... Kot plačilo boste dobili pri meni vse, karkoli boste potrebovali.

— Preveč bi vzela, če bi sprejela to vašo ponudbo.

— Jaz že vem, kaj govorim. Tako bo in nič drugače ali pa sploh nič ne bo!

— Me boste torej obvestili, kdaj bo stvar dozorela?

Rosa se je poslovila in šla peš vso dolgo pot od Springerjevega sanatorija, ki se je nahajal na Wallensteinovi cesti, do svojega stanovanja na Kolumbovem trgu. Hodila je počasi, prepuščajoč se svojim mislim, ugibanjem, upom in megleni bodočnosti. Bila je že pozna noč.

Dvakrat ali trikrat se je morala legitimirati. Neizrekljivo hudo ji je bilo: ločiti se od vsega, kar ji je drago in znano, podati se v objem novemu, popolnoma nepoznanemu ji življenju, daleč od domovine.

O... o domovini je dr. Springer govoril, kakor da je ni. Domovina? Ni je! So pa ljudje, ki so nam ljubi, mrtvi in še živi! Kraji so res povsod enaki! Kraj je pač kraj! Vendar in kljub jasni zavesti, da ima razumsko prav, čuti, da ji tukaj nekaj ni prav, da je pusto, neznansko dolgočasno, da ji nedostaja nekaj prijetnega, znanega, toplega, kar človeka ovija kakor volnena plahta, kakor dišeče seme... Ostal ji bo sam dr. Springer.

Springer je res prijeten in ljubezniv, dober človek, a včasih ji je zoprn. Star je, zelo star. In čudaški. Mogoče se starih ukvarja z mislimi, ki bi bile zoprne, če bi vedela zanje. Potem bi mu bila izročena na milost in nemilost! Ali ne bi bila njegova, vsa njegova, kadarkoli in kakorkoli bi hotel? Saj bi mogel vsak hip pisati Boju, kje živi. Kaj bi potem iz tega nastalo?

V misli se ji je vpletel pijanec ki se je zaletel vanjo.

— Golobica... golo... golobč-

Jecljal je in se opotekal. Prijela ga je za roko.

— Kje stanuješ?

— Na po... na po... li... po-

liciji.

— Kje boš spal?

— Spa... al? Vidiš... tukajle

lepa postelja!

Legel je na pločnik ob visoki hi-

ši in se ni dal več spraviti naprej.

— Imaš ženo, otroka?

— Ženo? Vlačugo imam... in še dve... dve mladi vlačugi... mnogo služita... Pa sta bili tako

lepi, ko sta bili majčkeni... Hilda je imela modre očke, sladke, golob-

je... o tiste oči.

Zajokal je.

— Hilda in Mariandel... tako zelo lepi sta bili! Pa sem padel pod

kolesje stroja... Glej tukaj na ro-

ki je poznati... Šli sta po kruh,

moral sta iti... na cesto... Začel

sem piti... Od tistih dob pijem,

čuješ... Miel, prinesi štefan na

mizo! Strela, jaz nisem pijanec.

Kdo je pijanec... jaz sem narod...

narod sem! Kdo more kaj narodu?

Narod je suveren... Živel Franc

Jožef!... živel... živel! Kakšni so-

cialisti? Narod, ne Adler... Doli

Judje... Narod je suveren.

Rosa je opozorila stražnika na

pijanca in je, še bolj žalostna, na-

daljevala svojo pot.

bencin od drugod. Tudi založniki ne bodo smeli cen zvišati. — Bencin je pa bil že doslej predrag.

Bivši avstrijski minister, badenski župan Kollman, ki je pravzaprav naš rojak, je govoril v Neulengbachu ter izjavil, da je absolutno potreben nosilec za zaščito nezaposlenih. Potrebno je, da se za to podpiranje dobe javna sredstva, oziroma zvišajo, ker so dosedanja nezadostna. — Pri nas še nismo čuli takih besed od županov ali pa le v jako slabi podobi.

Avstrijska radio družba proti Hitlerju. V petek, dne 29. t. m. bo imel Hitler v nemškem radiu svoj volilni govor. »Ravag«, avstrijska radio družba, je sklenila, da tega govora ne bo prenašala.

Obtožba voditelja »Reichsbannerja« zaradi veleizdaje. Nemški socialni demokrati imajo svojo republikansko vojaško organizacijo, enako kakor v Avstriji »Schutzbund«. Polkovnik Breuer je poveljnik. Ta je bil pred nekaj dnevi aretiran in obtožen veleizdaje zaradi nekega govora, ki je bil objavljen v mesečnem časopisu, dasi je bil govor tendenčno potvoren. — Naknadno javljajo iz Berlina, da je bil Breuer izpuščen.

Volilni boj z zastavami je danes v Berlinu moda. Raz velike večine hiš vse zastave vseh mogočih oblik in barv. Rdeče »Železne fronte«, socialni demokrati, strokovne organizacije in športne organizacije s tremi belimi puščicami, ki nosijo naslove: »Svoboda«, »Delo«, »Zasluge«. Črno-belo-rdeče nacionalsocijalistične s sekirastim križem, rdeče komunistične s kladivom in srpom, ter črno-rdeče-zlate so razširjene po vsem mestu, nacionalsocijalistične, predvsem v zapadnih delih mesta, medtem ko je največ rdečih v severozapadnih delavskih okrajih. Vseposod so nalepljeni tudi ogromni lepaki, ki pa ne nosijo več toliko običajnih slik, temveč predvsem tekste v ogromnih črkah. Intenzivno volilno propagando si morejo dovoljevati samo »Železna fronta«, nacionalsocijalisti in komunisti, medtem ko ostale manjše stranke komaj da pokažejo nekaj malih lepakov. Vseh kandidatnih list je vložnih 21, katerih pa večina ne pomeni mnogo. Odločevale bodo prve štiri, ki so vložene po temle vrstnem redu: 1. socialni demokrati, 2. nacionalsocijalisti (Hitler), 3. komunisti, 4. centrum (katoliški). Ponoči nasprotniki drug drugemu sežigajo zastave in trgaajo lepake z oglasnih kioskov, pri čemur pride večkrat do spopadov, ki pa zadnje dni v Berlinu nimajo več resnejšega značaja. Pač pa še pride do preliivanja krvi v provinci. Tako je bil v Kölnu nek delavec ustreljen po nekem hitlerjevcu, drugi hitlerjavec je v Friedrichskrogu ustrelil nekega socialnega demokrata. V Essenu je neki komunist ustrelil hitlerjevca. V Kölnu je bilo tekom julija pet oseb ubitih po hitlerjevcih.

Hitlerjevci sanjajo o puču. Trdovratno se v Berlinu vzdržuje vest, da nameravajo hitlerjevci za slučaj, da bi jim volitve ne prinesle večine, izvršiti v noči po volitvah državni udar, kar pa ni verjetno. Izjave ministra Schleicherja v radiju so vplivale na nje kot hladen tuš. Na drugi strani pa poročajo, da se je Hitler izjavil, da bo vlado von Papena toleriral vsaj še par mesecev.

Morilec iz naslade, 81 letni mersarski pomočnik Havliček iz Rybnika pri Katovicah na Češkem je bil te dni obsojen na vešala, ker je oskrnil in nato umoril neko 7 letno dekletce. Smrtna obsodba je bila spremenjena v dosmrtno ječo.

Pogodbo o nenapadanju med Poljsko in Sovjetsko unijo so zastopniki obeh vlad končno te dni podpisali. Vsa poljska javnost izraža veliko zadovoljstvo nad tem, medtem pa je Rumunija neprijetno presenečena in očita Poljski izdajo. Pogodba bo obema pogodbenicama v korist. Poljski zavaruje hrbet za slučaj konflikta z Nemčijo, sovjetska Rusija pa se bo čutila varno ob svojih vzhodnih mejah za zelo ver-

Sladkogorska tovarna pridržala delavski denar — Din 154.403.

Poročali smo že v »Delavski Politiki«, kakšne ogromne vsote dolgujejo podjetniki OUZD za bolniško zavarovanje delavcev, katere so že odtegnili delavcem, pa ne izročili OUZD. Pravkar smo zvedeli nov kričeč slučaj takšnega pritrgovanja delavskega denarja.

Sladkogorska tovarna lepenke in papirja v Sladkem vrhu pri Mariboru, last Mauro Sesslerja in tovarišev, je šla v poravnavo s pasivo nič manj kot 53.380,842.98 Din ter javlja v svojem predlogu za poravnavo med primanjkljajem tudi znesek Din 154.403.—, katerega dolguje za delavsko bolniško zavarovanje OUZD. To je ogromna vsota, ki jo dolguje ta tovarna delavskemu zavarovanju. Neverjetno je in nerazumljivo, kako je mogel OUZD tako dolgo čakati tovarno, da je primanjkljaj narasel do te višine. Polovico tega denarja je Sladkogorska tovarna že odtegnila delavcem od njihovega zaslužka, t. j. prava last delavstva in smatramo, da je to početje Sladkogorske tovarne kaznivo po kazenskem zakonu, ter prosimo državnega tožitelja v Mariboru, da se za stvar zanima in

uvede preiskavo proti g. Mauru Sesslerju in tovarišem. Ne gre, da bi podjetniki na ta način zapravljali delavski denar, zlasti v današnjih težavnih časih in s tem uničevali delavsko bolniško zavarovanje. Pripominjamo, da je ostala Sladkogorska tovarna tudi davčni upravi dolžna 370.000.— Din na davkih. Tudi davčna uprava je dolgo čakala Sladkogorsko tovarno. Kakor znano, je glavni lastnik Sladkogorske tovarne industrijalec g. Mauro Sessler, nečak mariborskega industrijalca Josipa Rosenberga, pri katerem je bil Sessler pred par leti v službi v Mariboru. G. Rosenberg pa je bil poprej solastnik Sladkogorske tovarne in je potem odstopil svoj del Sesslerju, ki se je poročil s hčerko veleindustrijalca Hertmana v Zagrebu, in se je vršila takrat pred odhodom Sesslerja iz Maribora velikanska pojedina v prostorih sedanjega kino »Uniona«. Danes pa baje g. Sessler nima ničesar več, vsaj na papirju ne, ampak je vse v njegovem stanovanju last žene.

Aktiva znašajo po navedbi nekaj nad 43 milijonov.

Ponarejevalci bankovcev aretirani.

Devet ponarejevalcev in njihovih pomočnikov v zaporu.

V zadnjem času so se jeli pojavljati v Ljubljani in morda tudi drugod v okolici ponarejeni stočinski in tisočinski bankovci. V Ljubljani so poizkušali v treh prodajalnah oddati ponarejene bankovce. Dne 25. t. m. je prišel mlajši človek v trgovino koles I. Gorec ter kupil kolo. Odšel je 15 stotakov, ki jih je trgovec spoznal za falzifikate in je telefoniral policiji. Franceta Okorna so zaprli. Pri njem so našli zašitih v obleki še 9 falzifikatov. V trgovini v Prešernovi ulici je pa oddala neka ženska tisočinski bankovec. Žensko so izsledili, dasi je doma iz Spodnjega Brnika. Izgovarjala se je, da ji je dal denar neki neznavec. Pri preiskavi na njenem domu so pa našli še več ponarejenega denarja in tudi pripravo za ponarejanje, kar je pa bilo skrbno skrito po raznih skrivajših. Ob strogi preiskavi so obdolženci povedali, da se izdeluje ponarejeni denar tudi v Suhem dolu pri Mostah. Tu je policija našla pravo delavnico. Blizu Moravč pa je policija izsledila za okoli 400.000 Din falzifikatov, ki so bili razmeroma dobro ponarejeni in je bilo vanje treba vpisati samo še številke. Obe družbi sta vedeli druga za drugo. Aretiranih je bilo 9 oseb, ponarejevalci in razpečevalci. Policija je natančno ugotovila število ponarejenih bankovcev ter objavlja, da naj se falzifikati takoj javijo, če bi se še kje pojavili. Oškodovanci dobe škodo povrnjeno, ker so med ponarejevalci tudi imovitejše osebe.

jetni slučaj spopada z Japonsko, ker je podobne pogodbe sklenila tudi z Letonsko, Estonsko in Finsko. Ostane odprto le še vprašanje pogodbe z Rumunijo, ki radi Besarabije ne pride z mrtve točke. A prej ali slej se bo morala tudi Rumunska odločiti, ker jo bodo k temu razmere same prisilile. Poljska si obeta od pogodbe s Sovjeti tudi poživitev svojega narodnega gospodarstva, ker je Rusija lahko dober odjemalec za proizvode njene industrije.

Gorgulov, morilec prezidenta Doumerja, je bil v Parizu obsojen na smrt. Prizadevanja ruskih emigrantov, da bi ga prikazali kot člana črke, se niso posrečila.

Carinska vojna se je med Irsko in Anglijo pričela kot posledica osamosvojitvenih prizadevanj Irske. Na Irsko so prišli nemški agentje, da sklenejo z vlado pogodbe za dobavo premoga.

Dvoje letal je treščilo na zemljo v Angliji. Eno civilno s tremi potniki in eno vojaško z dvema vozačema. Vseh 5 oseb je mrtvih.

Dve katastrofi v Nemčiji.

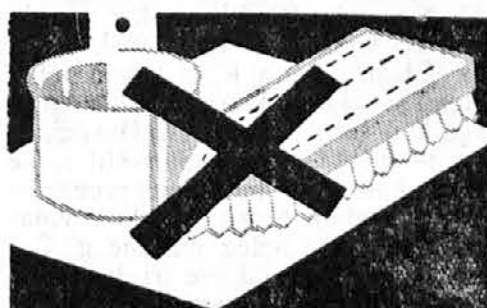
Šolska jadernica se je potopila. — Dva vlaka sta trčila.

»Nioba«, šolska jadernica nemške mornarice, na kateri se je nahajalo 109 častnikov in kadetov, je v svrhu vaj manevrirala v Severnem morju. V bližini otoka Fehrman-Belt se je iz dosedaj neznanih vzrokov nenadoma potopila. To se je izvršilo tako naglo, da se je moglo rešiti le ono moštvo, ki se je nahajalo na krovu, s tem, da je poskakalo v morje. Ostali, ki so se nahajali v notranjosti ladje, so se z njo vred potopili. Rešilne ladje, ki so prihitele na mesto nesreče, so zamogle rešiti le 40 mož, ki so se do skrajnosti izmučeni še vzdrževali nad vodo. 69 mož je utonilo. Radi te nezgode je zavladala po vsej Nemčiji narodna žalost. — Druga nesreča se je zgodila v sredo zvečer na postaji Gesundbrunnen, kjer je neka lokomotiva z vso močjo zavozila v osebni vlak, ki je ravno vozil v postajo. Dve osebi sta bili na mestu mrtvi, 20 je bilo težko, 40 pa lažje ranjenih. Pet vagonov osebnega vlaka je bilo popolnoma razbitih.

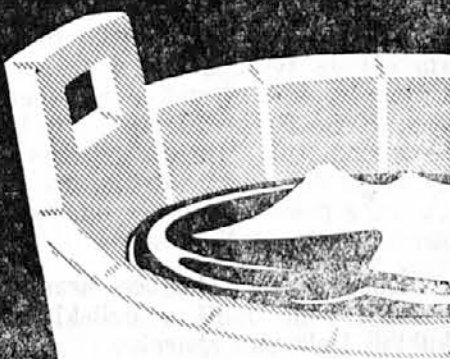
Maribor.

Uspeh organiziranega delavstva pri »Kovini« na Teznu. Minulo sredo so se vršila v tovarni »Kovina« na Teznu pogajanja med zastopniki delavstva in vodstva tovarne za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Tovarno je zastopal ravnatelj g. Štein, delavstvo pa poleg zaupnikov, tajnik SMRJ s. Vrankar in vodja tukajšnje ekspoziture »Delavske zbornice« s. Čeh. Po dolgotrajni borbi je končno vodstvo podjetja sklenilo z organizacijo delavstva novo kolektivno pogodbo, s katero so delavstvu priznane vse dosedanje pravice oziroma pravice in dajatve, ki jih predvideva novi obrtni zakon. Temeljna plača za profesionaliste, ki je doslej znašala od 4 do 5 Din, je v novi kolektivni pogodbi določena na 5 Din za uro. Istotako je priznan delavstvu dosedanj letni odmor, vajenci pa dobe po 6-mesečni učni dobi plačo. Čestitamo delavstvu v tovarni »Kovina« na uspehu v tem mezdnem boju ter mu toplo priporočamo, da se še bolj oklene svoje strokovne organizacije, ker le v organizaciji je moč. Delavstvo v ostalih tovarnah pa naj si ta uspeh organiziranih kovinarjev vzame za vzgled.

Pomanjkanje bencina tudi v Mariboru. Kakor v ostalih krajih naše države, se tudi v Mariboru zadnje dni opaža pomanjkanje bencina. Ako ne bo v kratkem rešeno sporno vprašanje radi uvoza bencina, grozi številnim šoferjem brezposelnost.

Ne namilite perila, temveč ga namakajte!

Namakanje perila s Henko je boljše in bolj varčno. Perilo Vam je treba samo na predvečer pranja namočiti v Henkovi raztopini! Zjutraj je vsa umazanina temeljito izločena. Vsako ribanje ali krtačenje perila je nepotrebno! Skratka: To je napredek in izboljšanje Vašega pranja.

Henko

Za namakanje perila.
Za omehčanje vode.

soda za pranje in čiščenje

Riziko dela. Pri popraviljanju mestnega traktorja se je težko ponesrečil šofer mestnega gradbenega urada Alojz Köberl. Pri montiranju mu je iz še nepojasnjene vzroka padlo 600 kg težko kolo na nogo ter mu jo popolnoma zdrobilo. Težko ponesrečenega so odpremili z rešilnim vozom v splošno bolnico.

Kanalizacija Aleksandrove ceste. Te dni so pričeli z gradbenimi deli za izvedbo kanalizacije na Aleksandrovi cesti.

Radi suma, da je v pijanosti ubil svojo petletno hčerko, je bil minuli četrtek predan v tukajšnje zapore okrožnega sodišča kmet Josip Kolmanič iz Pučkovcev pri Mali Nedelji.

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru, priredi v nedeljo, dne 31. julija t. l. izlet v Studence v gostilno Kraner. Clani in prijatelji dobrodošli.

Razpis. Mestna občina mariborska razpisuje dobavo: 100 vagonov premoga kosovca 4800—5200 kalorij, 50 vagonov premoga kosovca 4500—4800 kalorij, 10 vagonov bukovih, cepanih, suhih drv. Ponudbe z navedbo cen, postavno vagon Maribor, Glavni kolodvor, je vložiti najpozneje do 5. avgusta 1932.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje.

III. sportni dan SK Olimpa se bo vršil v nedeljo, dne 31. julija t. l. Na sportnem dnevu se nam bodo predstavile vse sekcije omenjenega kluba v tekmovanjih z gosti domačih celjskih klubov, kakor tudi iz Maribora, Ljubljane in Zagreba. Med drugimi: nastopi tekoatletska sekcija dvakrat, v soboto in v nedeljo dopoldne s štafeto in teki na razne proge ter nogometna v tekmah v nedeljo dopoldne. Pri sportnem dnevu sodeluje tudi kolesarsko društvo in kompletna železničarska godba iz Celja. Tekmovanja vseh panog bodo jako zanimiva, ker so kot gostje povabljeni sami priznani atleti raznih sportnih klubov.

Strela je udarila. V soboto, dne 23. t. m., je treščilo v stog za vilo ge. Wisiakove ob Ljubljanski cesti na Glaziji. Seno, ki je ležalo poleg stoga v velikem kupu, se je vnelo in ves kup sena je pogorel. Gasilci, ki so prispeli, so zamogli rešiti le še drugi kup, ki je bil blizu prvega. — V Sp. Hudinji je pa treščilo v vojaško skladišče poleg milarne g. Čatra. Ogenj je uničil vse tri dvoriščne objekte, ki so bili zgrajeni iz lesa. Zgorelo je veliko slame, ovsu, orodja in drugega. Gasilci, ki so takoj prispeli, so preprečili še veliko večjo škodo, ki bi lahko nastala.

Zdivjani konj. V celjsko bolnico sta peljala svojega obolelega sinčka Franc Vouk iz Ponikve in njegova žena Neža. Pri Sv. Juriju se je konj nenadoma splašil in vse tri prevrgel iz voza. Voukova je dobila pri padcu težje poškodbe, dočim sta oče in sin bila lažje poškodovana.

Dobro, tečno domačo hrano po najnižji ceni dobiš v celjski Javni kuhinji Delavske zbornice.

V Berlinu narašča brezposelnost. V zadnjih dveh tednih se je število brezposelnih v Berlinu povečalo za 18.000 na skupno 611.000.

Delavske žene, organizirajte se!

»Delavsko socialistično gibanje preko žene in brez žene ne bo napredovalo in ne bo moglo uspeti,« je rekel nek veliki delavski vodja.

Kako globoko resnične so te besede, je lahko izkusil že vsak delavski organizator in zaupnik v svojem lastnem delu in iz lastnih izkušenj. In obenem je lahko tudi opazil, kako se nasprotniki našega delavskega gibanja pehajo za ženo in kako budno pazijo nad vsem, kar bi jim lahko ženo iztrgalo iz vpliva ali pa jo celo dovedlo k nam, kamor naravno spada po vsem svojem bistvu.

Ne gre tu samo za ženo-gospodinj in soprogo našega somišljenika ali prijatelja, ki odvaža in brani možu pripadnost k našim organizacijam, ki ga zasramuje in zasmejuje, ki morda po nalogu prižnice ali spovednice pri zajtrku, pri kosilu in pri večerji pripoveduje liki papiga, litanije o nas, brezverskih socialistih, in tako možu samo povečuje gorje ter ga brani pri izvrševanju njegovih dolžnosti. Marsikateri ga bolj omahljivega moža je žena na ta način že pregovorila in marsikateri mož se zaradi ljubeča domačega miru, ki ga krši žena po nalogu drugih s svojimi pridigami, ne organizira ali pa samo na skrivaj. To so dejstva, pred katerimi ne smemo zapirati oči.

Gre tudi za one tisoče in desetisoče žena in deklet, ki se dandanes v vedno večji meri bavijo s poklicnim delom in so tako direktno izključene v produkcijski proces ter so osebno in neposredno — proletarke. Te žene prihajajo v dotiko z možmi in z našimi udruženji že v strokov-

nih organizacijah. Vendar bi lahko strokovničarji povedali, kako težko je dobiti delavko ali nameščenko v našo organizacijo in če pride, kako težko je delo z njo, ker je pač njena vzgoja v tem smislu bila tendenčna in pomanjkljiva. Koliko tu škoduje še do nedavna neomejeni vpliv gotovih propovednikov ljubezni do bližnjega, ki so si jemali žensko v zakup. Najslabše so naše strokovne organizacije med zaposlenimi ženskami in če je kak obrat mešan, je odstotek organiziranih med delavkami praviloma najnižji. Temu je treba od pomoči in tu ne zadošča samo strokovna organizacija, ki ima preko glave dela z dnevnimi vprašanji, tu je treba še sporedne, delavske ženske organizacije.

Delavske žene imajo organizacije različnih vrst. Kjer obstojijo delavske stranke, so pridružene v sekcijah. Tam, kjer pa teh ni, imajo svoja lastna društva. Društva delavskih žena in deklet, ki se borijo za ženske pravice, za osamosvojitve in osvoboditev žene, za uvedbo žensko-zaščitnih zakonov v delovnem, kakor tudi v socialnem oziru, za enakopravnost žene v družbi in v državljanstvu zakoniku še posebej, za ureditev bračnih in poročnih navedb in zakonov itd. Ali te ženske organizacije pa skrbijo tudi za izobraževanje žene, za njeno prosvetitev, za mišljenje z lastno glavo in krepko se borijo proti predsodkom, ki jih je družba namenoma že od mladosti vcepljala v glavo ženskam.

Tudi pri nas, v Dravski banovini, imamo me delavske žene svojo lastno organizacijo že osmo leto. Imamo Zvezo delavskih žena in deklet, ki je s svojim delovanjem, z zborovanji, s shodi in zlasti s svojim predavateljskim in vzgojnim delom z roko v roki z našo kulturno centralo »Svoboda« — že precej koristila delavski ženi pri nas in obenem tudi vsemu našem delavskemu gibanju. In naš mesečnik »Ženski list«, koliko ledine je že preoral?

Ali žal: po osmih letih obstoja delujejo po vsej Dravski banovini samo še štiri podružnice naše Zveze: Ljubljana, Jesenice, Ptuj in Crna. Živijo samo tu zavedne delavske žene, ki jim je kaj za stvar?

Sodružice iz Maribora, Celja, Trbovelj, Hrastnika, Zagorja, ljubljanske okolice, Senova, mariborske okolice, Guštanja, Kranja, Mežiške doline, in kdo naj bi vas še naštel: ali si res nečete priboriti zgoraj označenega častnega naslova: **zavedne delavske žene**. Mar želite sramoto nezavednih?

Organizirajte se! Samo jeseniške kovanice vprašajte, kako so se organizirane žene zavedale ob krizi svojega poslanstva in kako so se obnesle. Saj ste morda čitale poročila o velikih shodih jeseniških sodružic in morda ste občudovali nas, ki smo stražile tovarno, da ne zaidejo vanjo kakšni nepridipravi in ne odjedo v njej zaposlenemu delavstvu že tako in tako skromnega kruha?! Tedaž ste nas gotovo zavidale in si želele biti nam enake. Ali ste pa morda tudi zavidale naše može, da imajo tako zavedne sobojevnice ob strani? Gotovo ste sklenile postati nam enake.

Ste že kaj storile za izvršitev tega sklepa?

Ste že izvolile pripravljalni odbor za ustanovitev ali morda celo za obnovo in poživitev podružnice naše Zveze delavskih žena in deklet v vašem kraju? Če ne, storite to takoj!

Pišite na tajništvo Zveze delavskih žena in deklet za Slovenijo v Ljubljani, poštni predal 290 in zaprosite za vsa potrebna pojasnila, ki jih boste takoj prejeli. Potem se pa podajte na delo, organizirajte v vaši podružnici čim več delavskih in nameščenjskih žena in deklet ter se začnite boriti za ženske pravice in izobraževati žene. Tudi naša jeseniška podružnica vam bo prav rada na uslugo.

Čim več nas bo, tem prej bomo dosegle osvoboditev zase in za ves delavski razred.

Torej: vkup!

Hermina Kristanova.

Japonci so vpadli tudi v provinco Džehol v Mongoliji, odkoder se hočejo polastiti tudi Pekinga. Kitajska vlada je zato proglasila poštni bojkot nad Mandžurijo. Kitajski vstaši delajo v Mandžuriji Japoncem zopet veliko preglavic.

Kriza v Ameriki.

V Čikagu je 40 odstotkov delavcev s popolnimi državljanskimi pravicami brez zaslužka. Za podpore tem brezposelnim z družinami vred je samo 100.000 dolarjev na razpolago. Če bi vsi ti brezposelni delali, bi zaslužili dnevno 2 milijona dolarjev.

V Bentonu, Illinois, je 2000 otrok, ki že eno leto niso videli mleka. To mesto ima komaj 10 tisoč prebivalcev. V aprilu t. l. je bilo javljenih 600 slučajev otroške tuberkuloze. Vsi podporni fondsi so že davno izčrpani; dobrodelne zbirke pa se od tedna do tedna manj izkazujejo.

27 centov tedenske podpore dobivajo povprečno brezposelni v Fayette Countyu. V Janngstownu, Ohio, pa dobi ena siromašna rodbina po 1 dolar in pol na teden, vendar so poskusi pokazali, da mnogo družin s 4 ali 5 člani ne dobe niti 1 dolarja.

V vasi Coello, Illinois, ki ima 1350 prebivalcev, sta od teh samo dva zaposlena! Novembra lanskega leta je dobila vas 700 dolarjev državne podpore, ki pa je bila v 10 tednih porabljen. V Orientu, Illinois, kjer se nahajajo največji premogovniki, je 40 odstotkov rudarjev popolnoma brezposelnih, ostali pa delajo samo po tri dni na teden. Zavarovanja ali kake podporne organizacije sploh ne poznajo.

Po poročilu departementa države Illinois je v okraju Moline v času od 15. decembra 1929 do 15. novembra 1931 padlo število zaposlenih za 74 odstotkov, v istem času so pa padle izplačane mezde za 84 odstotkov.

Predsednik Hoover je sam sebi plačo znižal. Ameriški predsednik Hoover je svojo predsedniško plačo znižal od 75.000 na 60.000 dolarjev (ali 3.360.000 dinarjev). Vsekakor bo s tem zneskom še dovolj pošteno lahko živel, če se pomisli, da ima še postranske dohodke, ki mu še več nesejo.

Mestna uprava v Čikagu že dalj časa ni več zmožna plačevati svojih obveznosti. Temu so vzrok nekdanje velike poneverbe bivših vplivnih političnih močtev in posebnih klikarjev, kakor tudi nesramne metode najbogatejših mestnih občanov, ki zadržujejo davke in sabotirajo vse tozadevne odredbe mestne uprave. V mesecu maju letošnjega leta je bilo šele 68 odstotkov davkov, predpisanih za leto 1929, plačanih. One mestne četrti, v katerih stanujejo bogataši, izkazujejo veliko nižje dohodke na davščinah, kakor pa gori navedeno celokupno povprečje. Tako n. pr. izkazuje okraj Winetka sam 43 odstotkov vplačanih davčin, okraj Wilmette 38 od totkov, a okraj Glenese celo samo 28 odstotkov. Temu se ni čuditi, če se pomisli, da so najbogatejši čikaški meščani še za leto 1929 dolžni zemljarijo, in sicer MacChesney 25.142 dolarjev, Bas 56.303 dolarjev itd., kar je sam župan Čermak pred kratkim objavil. Večkratni milijonar in predsednik trgovske zbornice Strawn je plačal od svojega premoženja samo 120 dolarjev davka.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE:	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
Din
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno.

Pazite se pred ponaredbami!

Kis za vlaganje

Tel. 25-80

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, Gosposka ulica 9

Tel. 25-80

Špirit za vlaganje

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Vlože obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.